

EHDOTUS OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEKSI AMMATILLISEN KOULUTUKSEN RAHOITUKSEN LASKENTAPERUSTEISTA ANNETUN OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Nykytila ja sen arviointi

Tausta

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista (1244/2020), jäljempänä *laskentaperusteasetus*, säädetään opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä, toteutuneiden suoritteiden painotusperusteiden painokertoimista, perus- ja suoritusrahoituksen painotetun suoritemäärän laskennasta sekä vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä. Asetus on annettu 30.12.2020 ja se on tullut voimaan 1.1.2021. Asetuksella kumottiin aiempi vastaava asetus 682/2017. Uutta asetusta on sovellettu ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2021 rahoitusta. Sen uusia opiskelija- ja työelämäpalautetta koskevia säännöksiä sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta, mutta opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämistä koskevat säännökset koskevat 1.7.2021 lukien suoritettavia opintoja.

Voimassa olevan asetuksen valmistelun yhteydessä syksyllä 2020 lausuntokierroksella olleessa versiossa ehdotettiin muutettavaksi myös säännöstä opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittämisestä. Lisäksi ehdotettiin, että tutkintojen kustannuskeruimet, tutkintojen sijoittelu eri kustannusryhmien välillä, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen painokertoimet sekä majoituksen korotuskertoimet olisi tarkistettu vuosien 2018 ja 2019 toteutuneiden kustannusten perusteella. Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyn muuttaminen ja kustannusryhmien tarkistaminen toteutuneiden kustannusten perusteella saivat kuitenkin lausuntokierroksella runsaasti palautetta, joka oli osittain ristiriitaista, joten asetus katsottiin näiltä osin tarpeelliseksi ottaa kevään 2021 aikana jatkovalmisteluun. Voimassa olevan asetuksen mukainen sääntely näiltä osin vastaakin aiemmin voimassa olleen asetuksen sääntelyä.

Opiskelijavuoden määritelmä

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 b §:n 1 momentin mukaan opiskelijavuodella tarkoitetaan 365:tä päivää, joiden aikana opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena opiskeluoikeuden alkamispäivästä lukien siihen päivään asti, kun opiskelijan opiskeluoikeus päättyy. Opiskelijaa ei kuitenkaan oteta huomioon rahoituksen perusteena, jos opiskelijan opiskeluoikeus on väliaikaisesti keskeytetty. Opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta sekä oppivelvollisuuslain säännöksiä oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä.

Voimassa olevan asetuksen 1 §:ssä säädetään opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä. Voimassa olevan säännöksen 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettuun opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta koulutuksen järjestäjän päättämää yhtäjaksoisesti vähintään neljä viikkoa kestävä lomajaksoa siltä osin kuin loma-aika ylittää neljä viikkoa. Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyssä käytetään koulutuksen järjestäjien Koski-tietovarantoon tallentamia opiskeluaikaa koskevia tietoja. Tavoitteena on, että opiskelijavuotien laskennassa voitaisiin mahdollisimman suoraan käyttää Koski-tietovarannon tietoja opintojen alkamis- ja päättymispäivästä sekä väliaikaisesta keskeyttämisestä. Pitkäkestoiseen koulutukseen tyypillisesti sisältyy aina lomajaksoja, joten kaikkia lyhytkestoisia taukoja opinnoissa ei ole katsottu perustelluksi ottaa huomioon. Yli neljän viikon mittainen koulutuksen järjestäjän päättämä loma-aika on kuitenkin vähennetty opiskelijavuoteen kuuluvien päivien laskennassa.

Nykyisin voimassa oleva säännös on kuitenkin käytännössä saattanut johtaa lomajaksojen keston määrittelyyn ja sijoitteluun opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrän maksimoinnin näkökulmasta. Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrä onkin voinut olla erilainen lomien sijoittelusta riippuen, vaikka todellisia opiskelupäiviä olisi ollut yhtä paljon. Käytännössä on ollut esimerkiksi tilanteita, joissa keväällä valitut opiskelijat ovat aloittaneet opiskelun kesäkuussa lyhyellä orientaatiojaksolla ja tämän jälkeen aloittaneet alle neljän viikon kesäloman jälkeen varsinaiset opinnot elokuussa, jolloin opiskelijavuoteen kuuluvien päivien perusteena on huomioitu myös tämä alle neljän viikon lomajakso.

Nykyisen käytännön mukaan koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa yli neljä viikkoa kestävät koulutuksen järjestäjän päättämät lomajaksot Koski-tietovarantoon. Vuosien 2018 ja 2019 tietojen perusteella yli neljän viikon lomien osuus on laskenut vuodesta 2018 vuoteen 2019 noin 20 prosenttia ja edelleen vuonna 2020 noin yhdeksän prosenttia vuodesta 2019. Vuonna 2018 yli 4 viikon lomien osuus opiskelijavuosikertymästä oli 4,0 prosenttia ja vuonna 2019 puolestaan 3,3 prosenttia. Yli neljän viikon lomajaksoja oli kirjattu eniten heinäkuulle, jolloin vuonna 2018 yli neljä viikkoa jatkuneella lomalla oli 45 prosenttia heinäkuun opiskelijavuosista, vuonna 2019 vastaavasti 35 prosenttia ja vuonna 2020 noin 32 prosenttia. Järjestäjittäin tarkasteltuna vuosien 2019–2020 heinäkuussa noin 40 prosenttia järjestäjistä ei ilmoittanut yli neljän viikon kestäviä lomiam. Mediaani hylättyjen lomien (ei huomioida opiskelijavuoteen kuuluvina päivinä) osuudesta opiskelijavuosista järjestäjittäin heinäkuun osalta oli vuonna 2018 29 prosenttia, vuonna 2019 12 prosenttia ja vuonna 2020 yhdeksän prosenttia. Vuoden 2019 kesäkuussa aloitti perustutkintokoulutuksessa noin 1 200 opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2018, mikä kattaa 2/3 osaa heinäkuun yli viikon lomakertymän vähennyksestä. Vuoden 2020 kesäkuussa perustutkintokoulutuksen aloittaneiden määrä kasvoi edelleen 2 300 opiskelijalla.

Alle neljän viikon lomajaksoista ei saada kattavia tietoja Koski-tietovarannosta, koska koulutuksen järjestäjät eivät ole velvoitettuja tallentamaan alle neljä viikkoa kestäviä lomajaksoja. Eräät järjestäjät ovat kuitenkin jo nyt tallentaneet myös lyhyet lomajaksot. Tietojen perusteella voidaan arvioida, että opiskelijavuosikertymään sisältyvien lyhyiden eli alle 4 viikon lomajaksojen osuus olisi noin 6 prosenttia opiskelijavuosikertymästä.

Koulutuksen järjestäjän päättämällä lomajaksolla tarkoitetaan sellaista ajanjaksoa, jonka aikana koulutuksen järjestäjä ei tarjoa opiskelijalle mahdollisuutta osaamisen hankkimiseen, kuten etukäteen ilmoitettua joului-, talvi- tai kesäloma-aikaa. Opiskelijavuoteen kuuluvaksi luetaan opiskelijakohtaiset hyväksyttävään syyhyn perustuvat lyhytaikaiset poissaolojaksot, kuten henkilökohtaiset lomajaksot tai sairauteen perustuvat poissaolot, mutta pidempiaikaiset poissaolot otetaan huomioon HOKS:ia päivittämällä. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 97 §:ssä säädetään opiskelijan eronneeksi katsomisesta. Opiskelija katsotaan eronneeksi, jos on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole osallistua henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiseen opetukseen ja näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen eikä hän ole esittänyt poissaololleen perusteltua syytä. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 96 §:n 3 momentissa säädetään syistä, joiden perusteella opinnot voidaan väliaikaisesti keskeyttää. Keskeyttämisjaksoa ei lueta opiskelijavuoteen kuuluvaksi ajaksi. Opiskelijavuoteen kuuluvaksi luetaan myös luvattomat poissaolot.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:n 2 momentissa säädetään, että jos opiskelijan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä tarkoitettussa henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tai mainitun lain 8 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa muutoin on sovittu, että opiskelija ei opiskele aikoina säännönmukaisina opiskelupäivinä, opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena vain henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovittuja opiskelupäiviä vastaavalta osuudelta. Kyse on tällöin ns. osa-aikaisesta opiskelusta. Voimassa olevan asetuksen 1 §:n 2 momentissa säädetään opiskelijavuoteen kuuluvien päivien huomioimisesta edellä tarkoitettussa osa-aikaisessa opiskelussa. Voimassa olevan säännöksen mukaan opiskelijavuoteen kuuluvaksi päiväksi luetaan tällöin sellainen päivä, jonka aikana opiskelija osallistuu henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 8 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa muutoin sovittuun mukaisesti 1) koulutuksen järjestäjän eri oppimisympäristöissä järjestämään tavoitteelliseen ja ohjattuun opiskeluun tai 2) työpaikalla järjestettävään koulutukseen, joka perustuu oppisopimukseen tai koulutussopimukseen. Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyssä osa-aikainen opiskelu otetaan huomioon Koski-tietovarantoon tallennettavan osa-aikaisen opiskelun prosenttiosuuden kautta, jolloin ”vapaapäiviä” ei erikseen tallenneta.

Käytännössä ei ole aina yksiselitteistä, milloin kyseessä on koulutuksen järjestäjän päättämä lomajakso ja milloin HOKS:iin perustuva tauko, jonka aikana opiskelija ei HOKS:issa sovitun mukaisesti osallistu opetukseen (osa-aikainen opiskelu). Lisäksi koulutuksen järjestäjien käytännöt vaihtelevat sen suhteen, käyttääkö järjestäjä ja miten paljon päätettyjä yhteisiä lomajaksoja vai otetaanko myös lomajaksot huomioon jokaisen opiskelijan osalta yksilöllisesti HOKS:in laadinnan yhteydessä. Erilaiset käytännöt koulutuksen järjestäjän päättämien lomajaksojen käytössä hankaloittavatkin nykyiseen säännökseen perustuvien lomajaksojen yhteismitallista kirjaamista.

Syksyllä 2020 lausuntokierroksella olleessa asetusluonnoksessa ehdotettiin opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyä koskevaa säännöstä muutettavaksi siten, että jatkossa kaikki koulutuksen järjestäjän päättämät lomajaksot olisi tallennettu Koski-tietovarantoon ja ne olisi vähennetty opiskelijavuoteen kuuluvia päiviä laskettaessa. Ehdotettu malli olisi ollut tasapuolisempi ja yhteismitallisempi koulutuksen järjestäjän päättämien lomajaksojen osalta, mutta toisaalta kaikkien lomajaksojen kirjaaminen koettiin varsin työllistäväksi ja hallinnollisesti raskaaksi.

Tutkintojen kustannusryhmät ja muut kustannuksiin perustuvat painokertoimet

Ammatillisen koulutuksen taloustiedot kerätään ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä vuosittain. Ammatillisen koulutuksen kustannukset on kerätty koulutuksen järjestäjiltä vuodesta 2018 lukien uuden rahoitusjärjestelmän tarpeista lähtevällä tarkkuudella, jossa välittömät opetuskustannukset ja tuotot on kerätty Tilastokeskuksen kansallisen koulutusluokitus 2016:n, rahoitusjärjestelmän kustannusryhmittelyn ja tutkintotyyppien mukaisella seurantaryhmätasolla (yhteensä 36 eri seurantaryhmää) eriteltyinä edelleen vankilaopetukseen, oppisopimuskoulutukseen ja muuhun kuin edellisiin kuuluvaan koulutukseen. Lisäksi järjestäjäkohtaisesti on raportoitu kiinteistö-, majoitus-, ruokailu-, opintososiaaliset- ja muut koulutuksen järjestäjäkohtaiset yhteiset kustannukset. Tiedot raportoidaan Opetushallituksen valos-järjestelmässä <https://vos.oph.fi/rap>.

Keskimääräisen kustannustiedon perusteella vuosien 2018 ja 2019 välillä ei ole merkittävää kustannustason muutosta. Seurantaryhmittäin raportoiduissa kustannuksissa oli kuitenkin vuosikohtaista vaihtelua. Vuosien 2018 ja 2019 keskimääräiset kustannukset:

Vuosi	Ammatillisen koulutuksen bruttokustannus, €	Opiskelijavuodet yhteensä	Yksikkökustannus, €/opv	Muutos
2018	1 811 517 603	170 775	10 608	
2019	1 841 630 597	175 912	10 469	-1,3 %
Keskimäärin			10 537	

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 d §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan perusrahoituksessa toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen sekä valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen järjestämiskustannusten perusteella. Suoritusrahoituksessa lain 32 f §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan tutkinnon osien osaamispisteitä ja mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan tutkintoja painotetaan tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen järjestämiskustannusten perusteella. Voimassa olevan asetuksen 2 §:n mukaan ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvat tutkinnot jaetaan kustannusryhmiin tutkinnon järjestämisestä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten perusteella asetuksen liitteen mukaisesti. Ammatilliset tutkinnot on jaettu viiteen eri kustannusryhmään, joille on asetuksessa säädetty kustannuskertoimet.

Voimassa olevan rahoitusasetuksen 2 §:ssä säädetty kustannusryhmien painokertoimet, 3 momentissa säädetty valmentavan koulutuksen painokertoimet sekä 8 §:ssä säädetty majoituksen järjestämisen korotuskertoimet perustuvat vuoden 2015 seurantajärjestelmän mukaisesti raportoituihin kustannuksiin. Edellä mainitut kertoimet ja tutkintojen sijoittelu eri kustannusryhmiin olisikin perusteltua tarkistaa käytettävissä olevien uudempien kustannustietojen ja uuden rahoitusjärjestelmän tarpeista lähtevän tiedonkeruun perusteella.

Tutkintotyyppikertoimet

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaan perus- ja suoritusrahoituksen myöntämisessä toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan tutkintotyyppien (ammattillinen perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto) perusteella. Voimassa olevan asetuksen 5 §:n mukaan perusrahoituksessa ammattillisen perustutkintokoulutuksen painokerroin on 1,0 ja ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksen painokerroin 0,77. Suoritusrahoituksessa ammattillisen perustutkinnon painokerroin on 1,0 ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnon painokerroin 0,54.

Voimassa olevan asetuksen mukaiset ammatti- ja erikoisammattitutkinnon alemmat painokertoimet perustuvat siihen, että ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 105 §:n 3 momentin mukaan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa voidaan periä opiskelijamaksuja. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään tarkoitettujen maksujen perusteista. Eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista annetun opetusministeriön asetuksen (1323/2001) 4 §:n mukaan ammattillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettussa ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa opiskelijalta perittävä maksu voi olla enintään 25 prosenttia koulutuksen järjestäjän arvioimista koulutuksen järjestämisestä aiheutuvista keskimääräisistä kustannuksista. Voimassa olevien tutkintotyyppikertoimien määrittelyssä on oletettu, että opiskelijamaksuilla katettaisiin keskimäärin 15 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vuosien 2018 ja 2019 toteutuneiden kustannustietojen perusteella opiskelijamaksujen osuus ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa on kuitenkin ollut vain kuusi prosenttia.

	Kustannukset yhteensä	Opiskelijamaksut yhteensä	Opiskelijamaksujen osuus
AT&EAT			
2018	125 313 868	7 530 836	6 %
2019	115 770 978	6 899 979	6 %
Muu ammattillinen koulutus, syventävä ja täydentävä	Vos- rahoitus/opiskelijavuosi	Opiskelijamaksut/opiskelijavuosi	Opiskelijamaksujen osuus
2018	5150	1 979	38 %
2019	5150	1 698	33 %

Opiskelijamaksuosuuden lisäksi suoritusrahoituksessa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen alempi tutkintotyyppikerroin perustuu siihen, että aikaisemmin hankitun osaamisen vuoksi ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa syntyy osaamispisteitä opiskelijavuotta kohden tehokkaammin kuin perustutkinnoissa. Tämän perusteella tutkintotyyppikertoimen kautta tehdään 30 prosentin alennus perustutkintoihin verrattuna. Vuosien 2018-2020 opiskelijavuosi- ja osaamispistetietojen perusteella vähintäänkin 30 prosentin suuruiselle leikkaukselle on perusteet.

Nykyisissä kertoimissa otetaan huomioon myös se, että tutkintotyyppikerrointa ei käytetä vaikuttavuusrahoituksessa. Tämän osalta kaavassa on huomattu laskuvirhe, joka olisi perusteltua oikaista.

Työelämäpalautteen kerääminen yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 70 §:n mukaan yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä sopivat säännöksessä tarkoitetulla tavalla koulutuksen järjestämisestä. Vuoden 2021 alusta voimaan tulleeseen laskentaperusteasetukseen lisättiin säännökset työelämäpalauteen keräämisestä, joita sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta.

Säännösten mukaan työelämäpalaute jakaantuu oppi- tai koulutussopimustyöpaikan edustajalta kerättävään työpaikkapalautteeseen sekä oppi- tai koulutussopimukseen perustuvan osaamisen hankkimisen vastuulliselta työpaikkaohjaajalta kerättävään työpaikkaohjaajapalautteeseen.

Yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa työnantajana toimii käytännössä yrittäjä itse. Näin ollen voimassa olevan asetuksen mukainen työpaikkapalaute kerättäisiin työpaikan edustajana yrittäjältä itseltään, mitä ei voida pitää perusteltuna, koska opiskelijana toimivalta yrittäjältä kerätään erikseen myös opiskelijapalautetta.

2 Ehdotetut muutokset

1 §. *Opiskelijavuoteen kuuluvat päivät*

Pykälän *1 momentin* säännös opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittämisestä ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei luettaisi heinäkuuhun kuuluvia päiviä, jos opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on tavoitteeksi sovittu koko tutkinnon tai työhön ja itsenäiseen elämään tarkoitettun koulutuksen suorittaminen. Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyssä siirryttäisiin kaavamaiseen määrittelytapaan, eikä koulutuksen järjestäjien tarvitsisi enää kirjata Koski-tietovarantoon miltään osin koulutuksen järjestäjän päättämiä lomajaksoja. Käytännössä opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi luettaisiin kaikki opiskelijan läsnäoloaikaan kuuluvat päivät lukuun ottamatta päiviä aikavälillä 1.-31.7.

Jos opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa tavoitteeksi on sovittu vain tutkinnon osien suorittaminen tai kyseessä on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu koulutus, opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi luettaisiin kaikki opiskelijan läsnäoloaikaan kuuluvat päivät. Nämä koulutukset ovat tyyppillisesti alle vuoden mittaisia koulutuskokonaisuuksia, joissa ei pidetä yhtä paljon lomia kuin tutkintotavoitteisessa koulutuksessa, joten vuosittaisen lomajakson kaavamaista vähentämistä ei voida pitää perusteltuna.

Voimassa olevassa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään myös valmentavista koulutuksista, joita ovat ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA). VALMA-koulutusta järjestetään 1.8.2022 saakka, jonka jälkeen se yhdistyy uuteen tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA), josta säädetään tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020). Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 11 §:n 3 momentin mukaan ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus tulee suorittaa yhdessä vuodessa, jollei koulutuksen järjestäjä myönnä opiskelijalle sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi suoritusajkaan pidennystä. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa suoritusajka

määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien perusteella ja voi olla enintään kolme vuotta. VALMA- ja jatkossa TUVa-koulutus ovat siis pääasiassa enintään vuoden mittaisia koulutuksia, joiden tavoitteena on valmentaa opiskelijaa siirtymään tutkintotavoitteeseen koulutukseen. Heinäkuuhun kuuluvia päiviä ei ehdotetakaan vähennettäväksi VALMA-koulutuksessa. Sen sijaan TELMA-koulutus on tyypillisesti pidempiaikaista koulutusta ja rinnastuu kestoltaan tutkintotavoitteeseen koulutukseen, joten ehdotetun säännöksen mukaan heinäkuuhun kuuluvat päivät vähennettäisiin myös TELMA-koulutuksessa.

2 §. Tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimet

Pykälän 2 momentissa säädetään ammatillisten tutkintojen kustannusryhmistä. Kustannusryhmien painokertoimia ehdotetaan tarkennettavaksi uusimpien kustannustietojen perusteella. Kerrointen tarkastelu ehdotetaan tehtäväksi vuosien 2018 ja 2019 toteutuneilla kustannustiedoilla, sillä rahoitus- ja seurantajärjestelmän suoritelaskennan muutosten vuoksi vertailu 2018 vuotta aikaisempiin kustannustietoihin ei ole tarkoituksenmukaista.

Ehdotetun säännöksen mukaan uudet kustannusryhmien painokertoimet olisivat (suluissa voimassa olevan asetuksen mukainen painokerroin):

- 1) 0,78 (0,70) kustannusryhmä 1;
- 2) 0,97 (0,99) kustannusryhmä 2;
- 3) 1,07 (1,23) kustannusryhmä 3;
- 4) 1,46 (1,59) kustannusryhmä 4;
- 5) 2,25 (2,33) kustannusryhmä 5.

Lisäksi kustannustietojen perusteella ehdotetaan muutettavaksi useiden tutkintojen kustannusryhmiä. Tutkintojen sijoittuminen kustannusryhmiin ilmenee asetusluonnoksen liitteestä.

Kustannusryhmien kertoimet on määritelty seurantaryhmittäisistä kustannuksista. Seurantaryhmän kustannukset perustuvat seurantaryhmittäin kerättyihin kustannuksiin ja järjestäjäkohtaisesti kerättyihin seurantaryhmiin jyvitettyihin yhteisiin kustannuksiin, joita ovat esimerkiksi kiinteistö- ja muut yhteiset kustannukset. Kullekin seurantaryhmälle laskettiin keskimääräinen yksikkökustannus ("keskihinta") kokonaiskustannusten ja toteutuneiden opiskeluvuosien perusteella. Kunkin seurantaryhmän toteutuneista keskimääräisistä kustannuksista vähennettiin kunkin seurantaryhmän erityisen tuen opiskelijavuosien tuoman lisärahoituksen suhteellinen osuus. Tämän jälkeen seurantaryhmät ryhmiteltiin keskihinnan mukaiseen järjestykseen ja ryhmiteltiin viiteen tutkintokoulutuksen kustannusryhmään sekä valmentavan koulutuksen kustannusryhmään (valmentava koulutus ja opiskeluvaihtoehtoja tukevat opinnot). Kustannusryhmien kertoimet muodostettiin ryhmään sijoitettujen seurantaryhmien keskimääräisistä kustannuksista suhteessa kaikkien koulutusten yksikkökustannukseen. Laskenta tehtiin erikseen vuoden 2018 ja 2019 tietojen perusteella. Mikäli seurantaryhmän kustannusryhmä olisi noussut tai laskenut vain toisena vuosisa 2018 ja

2019, seurantaryhmän kustannusryhmää ei ehdoteta muutettavaksi. Lisäksi kustannusryhmää ehdotetaan muutettavaksi vain yhtä yleemmäksi tai yhtä alemmaksi.

Pykälän 3 momentissa säädetään valmentavien koulutusten, tutkintoon johtamattoman muun ammatillisen koulutuksen sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettujen opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen painokertoimista. Myös nämä painokertoimet ehdotetaan tarkistettavaksi vastaavasti vuosien 2018 ja 2019 kustannustietojen perusteella. Näiden koulutusten painokertoimissa otettaisiin kustannuserojen lisäksi edelleen huomioon myös se, että niitä ei rahoiteta ollenkaan suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksissa.

Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen ehdotettu uusi painokerroin olisi 1,54. Varainhoitovuoden 2021 rahoituksessa käytetty painokerroin oli 1,41 eli valmentavan koulutuksen painokerroin nousisi hieman.

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) yhdistyy 1.8.2022 lukien uuteen tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA), josta lukien VALMA-koulutuksen järjestäminen päättyy. TUVA-koulutuksen rahoitusta koskeva hallituksen esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella keväällä 2021. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjän järjestämää TUVA-koulutusta rahoitettaisiin ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Hallituksen esitysluonnoksen liitteenä olleen asetusluonnoksen mukaan TUVA-koulutuksen ehdotettu painokerroin olisi 1,54, eli kerroin vastaisi tässä asetuksessa ehdotettavaa VALMA-koulutuksen painokerrointa.

Muuna ammatillisena koulutuksena voidaan järjestää ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, joka on tutkintoon johtamatonta, tyypillisesti lyhytkestoista koulutusta. Lisäksi muuna ammatillisena koulutuksena voidaan järjestää ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta, joka valmistaa ansio- ja liikennelentäjän, lennonjohtajan tai kaupunkiraideliikenteen tehtäviin. Muun ammatillisen koulutuksen ehdotettu uusi painokerroin olisi 0,95, eli kerroin nousisi hieman varainhoitovuoden 2021 rahoituksessa käytetystä painokertoimesta 0,86.

Muuna ammatillisena koulutuksena järjestettävän koulutuksen kertoimen määrittelyssä noudatettaisiin voimassa olevan asetuksen mukaisen kertoimen määrittelyssä sovellettuja periaatteita. Ehdotettu kerroin vastaisi kustannusryhmän 1 painokerrointa ja kertoimen määrittelyssä otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon mahdollisuus periä opiskelijamaksuja. Perittäville opiskelijamaksuilla on tarkoitus kattaa muussa ammatillisessa koulutuksessa keskimäärin 15 prosenttia koulutuksen kustannuksista, joten painokerroin olisi 85 prosenttia kustannusryhmän 1 painokertoimesta. Lisäksi kertoimen määrittelyssä otettaisiin huomioon se, että muun ammatillisen koulutuksen rahoitus myönnetään kokonaan perusrahoituksena.

Oppimisvalmiuksia tukevien opintojen ehdotettu uusi painokerroin olisi 1,54. Voimassa olevassa asetuksessa painokerroin on asetettu kustannusryhmän 2 tasoon ja kerrottu kahdella, koska rahoitus muodostuu pelkästään perusrahoituksesta. Painokerroin on vastannut valmentavan koulutuksen painokerrointa. Vuoden 2018 kustannustietojen perustella (noin 250 opiskelijavuotta) ”keskihinta” oli samalla tasolla

kuin valmentavan koulutuksen ”keskihinta” ja vuoden 2019 kustannustietojen perusteella (noin 650 opiskelijavuotta) ”keskihinta” oli alempi kuin valmentavan koulutuksen. Oppivalmiuksia tukeviin opintoihin sisältyy eri tyyppisiä opintoja, joiden kustannusrakenne ei ole yhtenäinen ja opiskelijavuosivolyymi on pieni, mitkä seikat osaltaan vaikeuttavat painokertoimen luotettavaa määrittämistä toteutuneiden kustannusten perusteella. Ehdotettu painokerroin vastaisi edelleen valmentavan koulutuksen painokerrointa, eli kerroin nousisi hieman varainhoitovuoden 2021 rahoituksessa käytetystä painokertoimesta 1,41.

5 §. *Tutkintotyyppien ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän koulutuksen painokerroin*

Pykälän 1 momentissa säädetään perusrahoituksessa käytettävistä tutkintotyyppien painokertoimista. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon painokerroin ehdotetaan muutettavaksi 0,77:stä 0,93:een. Pykälän 2 momentissa säädetään suoritusrahoituksessa käytettävistä tutkintotyyppien painokertoimista. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon painokerroin ehdotetaan muutettavaksi 0,54:stä 0,65:een. Ammatillisen perustutkinnon painokerroin säilyisi nykytasossa ollen 1.

Voimassa olevien tutkintotyyppikerroimien määrittelyssä on oletettu, että opiskelijamaksuilla katettaisiin keskimäärin 15 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vuosien 2018 ja 2019 toteutuneiden kustannustietojen perusteella opiskelijamaksujen osuus ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa on kuitenkin ollut vain kuusi prosenttia. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkintotyyppikerroimia ehdotetaankin nostattavaksi tällä perusteella siten, että opiskelijamaksujen osuudeksi oletettaisiin toteuman mukaisesti kuusi prosenttia.

Suoritusrahoituksessa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen alempi tutkintotyyppikerroin perustuu myös siihen, että aikaisemmin hankitun osaamisen vuoksi ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa syntyy osaamispisteitä opiskelijavuotta kohden tehokkaammin kuin perustutkinnoissa. Tämän perusteella tutkintotyyppikerroimen kautta tehdään 30 prosentin alennus perustutkintoihin verrattuna. Tätä ei ehdoteta muutettavaksi, koska vuosien 2018-2020 opiskelijavuosi- ja osaamispistetietojen perusteella näyttää, että vähintäänkin 30 prosentin suuruinen leikkaus osaamispistekertymän perusteella on edelleen perusteltu.

Nykyisissä kertoimissa otetaan huomioon myös se, että tutkintotyyppikerrointa ei käytetä vaikuttavuusrahoituksessa. Tämän osalta kaavassa on huomattu laskuvirhe, joka ehdotetaan korjattavaksi. Vaikuttavuusrahoituksen vaikutus kertoimeen oli laskettu liian suureksi, minkä takia tutkintotyyppikerrointa korjataan myös tämän perusteella suuremmaksi.

8 §. *Majoituksen järjestämisen korotuskertoimet*

Pykälän 1 momentissa säädetty majoituksen järjestämisen korotuskertoimet ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan vuosien 2018 ja 2019 kustannustietoja. Ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 103 §:ssä tarkoitetun majoituksen järjestämisen korotuskerroin olisi 0,54 (0,31). Sisäoppilaitosmuotoisessa koulutuksessa korotuskerroin olisi 0,77 (0,41) ja vaativan erityisen tuen yhteydessä järjestettävän majoituksen korotuskerroin 2,01 (1,33). Suluissa mainittu voimassa

olevan asetuksen mukaiset korotuskertoimet eli korotuskertoimia ehdotetaan nostettavaksi toteutuneiden kustannusten perusteella. Majoituksen korotuskertoimien laskennassa majoituksen kustannuksiin jyvitetiin ylimääräisen ruokailun keskimääräinen kustannus sisäoppilaitosmuotoisessa ja vaativan erityisen tuen tehtävän yhteydessä järjestetyssä majoituksessa.

9 §. *Henkilöstökoulutuksen, työvoimakoulutuksen ja vankilaopetuksen järjestämisen kertoimet*

Pykälän 2 momentissa säädettyjä työvoimakoulutuksen kertoimia ehdotetaan tarkistettavaksi. Ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen korotuskerroin olisi ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa 0,09 (0,25) ja mainitun lain 8 §:ssä tarkoitetussa muussa ammatillisessa koulutuksessa 0,18 (0,25). Suluissa mainittu voimassa olevan asetuksen mukaiset korotuskertoimet.

Työvoimakoulutuksen korotuskertoimien käyttö perustuu siihen, että työvoimakoulutuksessa ei voida periä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuja opiskelijamaksuja, mikä kompensoidaan korotuskertoimella. Ehdotettu ammatti- ja erikoisammattitutkinnon korotuskertoimen muutos on suora seuraus tutkintotyyppikertoimen muutoksesta. Työvoimakoulutuksen korotuskerroin pienenee, koska myös tutkintotyyppikertoimessa oletuksena käytetty opiskelijamaksuosuus pienenee. Muun ammatillisen koulutuksen opiskelijamaksujen oletettua osuutta ei ehdoteta muutettavaksi, mutta sen osalta työvoimakoulutuksen korotuskertoimen muutostarve johtuu laskentakaavassa havaitusta virheestä. Nykyinen kerroin on tuonut työvoimakoulutuksena järjestetyille muulle ammatilliselle koulutukselle ylikompensaation verrattuna muutoin järjestettyyn muuhun ammatilliseen koulutukseen, mikä ehdotetaan korjattavaksi.

18 §. *Opiskelijapalautteen painotus ja laskenta*

Pykälän 3 momentissa säädetty 20 prosentin ja sitä pienempää vastausosuutta koskeva katokorjaus kerroin on ollut voimassa olevassa asetuksessa virheellinen. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta koskeneen hallituksen esityksen liitteenä (HE 174/2020 vp) on ollut asetusluonnos opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista. Asetusluonnoksessa mainittu katokorjauskerroin on ollut oikea 857/350, mutta voimassa olevassa asetuksessa on mainittu väärä katokorjauskerroin 432/175. Varainhoitovuoden 2021 rahoitus on kuitenkin myönnetty asetusluonnoksen mukaisen oikean katokorjauskertoimen mukaisesti. Kyseinen virhe esitetään korjattavaksi.

20 §. *Työpaikkakyselyn palautteen kerääminen*

Pykälässä säädetään työpaikkakyselyn palautteen keräämisestä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että työpaikkakyselyn palautetta ei kerättäisi, jos kyseessä on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 70 §:n 3 momentissa tarkoitettu yrittäjälle omassa yrityksessään järjestettävä oppisopimuskoulutus. Työpaikkapalautetta kerätään oppi- tai koulutusopimustyöpaikan edustajalta, eikä sitä ole perusteltua kerätä yrittäjältä itseltään, joka on samalla myös opiskelija.

23 §. *Työelämäpalautteen painotus ja laskenta*

Pykälän 2 momentissa säädetään työpaikkakyselyn ja työpaikkaohjaajakyselyn pistemäärän laskennasta. Asetuksen 20 §:n 1 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaisesti työpaikkakyselyn palautetta ei kerättäisi, jos kyseessä on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 70 §:n 3 momentissa tarkoitettu yrittäjälle omassa yrityksessään järjestettävä oppisopimuskoulutus. Puuttuva työpaikkapalautte ehdotetaan korvattavaksi työpaikkaohjaajapalautteen pistemäärällä. Ehdotetun säännöksen mukaan työpaikkaohjaajakyselyn vastauksen pistemäärä kerrottuna luvulla 9/8 otettaisiin tällöin lisäksi huomioon työpaikkakyselyn pistemäärässä. Työpaikkakyselyssä on yhdeksän kysymystä ja työpaikkaohjaajakyselyssä yksi vähemmän eli kahdeksan kysymystä, joten kysymysten määrän eron huomioimiseksi työpaikkaohjaajakyselyn vastauksen pistemäärä ehdotetaan kerrottavaksi luvulla 9/8.

Muutoin kompensationsa huomioon otettavaa pistemäärää käsiteltäisiin säännöksessä säädetyllä tavalla. Vastauksen näin saatu pistemäärä kerrottaisiin kyseisen vastauksen kohdejoukkona olevien työpaikkajaksojen kestolla päivinä. Jos opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on sovittu, että opiskelija ei ole hankkimassa osaamista työpaikalla kaikkina osaamisen hankkimisjaksoon kuuluvina säännönmukaisina opiskelupäivinä, otetaan huomioon vain työpaikalla hankittavan osaamisen osuus säännönmukaisista opiskelupäivistä.

Voimassa olevan säännöksen mukaan työpaikkakyselyn ja työpaikkaohjaajakyselyn perusteella myönnettävän vaikuttavuusrahoituksen perusteena on kyseisen kyselyn vastausten painotettujen pisteiden yhteenlaskettu määrä. Työelämäpalautteen perusteella jaettavasta vaikuttavuusrahoituksesta 1/4 myönnetään työpaikkakyselyn perusteella ja 3/4 työpaikkaohjaajakyselyn perusteella.

Lisäksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 18 §:n 3 momenttia vastaava 20 prosentin ja sitä pienemmän vastausosuuden katokorjauskertoimeen liittyvä korjaus.

3 Pääasialliset vaikutukset

Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittely

Asetuksen 1 §:n 1 momenttiin ehdotettu opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyä koskeva muutos yksinkertaistaisi ja yhdenvertaistaisi opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyä. Nykytilaan verrattuna ehdotettu muutos vähentäisi koulutuksen järjestäjien hallinnollisen työn määrää, koska koulutuksen järjestäjien ei jatkossa tarvitsisi tallentaa lomajaksoja Koski-tietovarantoon. Ehdotettu muutos osaltaan myös yksinkertaistaisi ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää.

Pitkäkestoisessa tutkintotavoitteisessa koulutuksessa heinäkuun opiskelijapäivien vähentämisellä ei käytännössä olisi merkitystä, jos opiskelija kuitenkin jossain kohtaa vuotta pitää lomajakson tai -jaksoja. Vaikka ammatillisen koulutuksen järjestäminen lähtökohtaisesti on ympärivuotista, on pitkäkestoisessa koulutuksessa opiskelijoiden jaksamisen kannalta tärkeää pitää myös lomajaksoja. Usein pitkäkestoinen ammatillinen koulutus noudattaakin ns. perinteistä lukuvuotta ja koulutuksen aikana pidetään esimerkiksi kesä-, joului- ja hiihtolomia.

Juuri heinäkuuhun kuuluvien päivien jättäminen pois opiskelijavuosisikertymästä ei tarkoita, että heinäkuussa järjestettävä koulutus tosiasiaa aina jäisi huomioimatta

opiskelijapäivien laskennassa, jos vuoden aikana kuitenkin pidetään lomaa jonain muuna ajankohtana. Tietyillä koulutusaloilla koulutusta saatetaan myös pitkäkestoisessa koulutuksessa tyypillisesti järjestää heinäkuussa, jolloin lomajaksot sijoittuvat johonkin muuhun ajankohtaan. Ehdotetun säännöksen myötä vuoden aikana vähennettäisiin opiskelijavuoteen kuuluvien päivien laskennassa yhtä kuukautta vastaavien päivien määrä (31 päivää) siitä riippumatta, minkä kuukauden tai kuukausien aikana lomaa tosiasiallisesti pidettäisiin.

Ehdotettu opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelysääntö olisi kaavamainen ja laskennallinen, eikä sillä pyrittäisi ottamaan tarkasti huomioon vuoden aikana pidettäviä tosiasiallisten lomapäivien määrää. Jos tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ei vuoden aikana tosiasiallisesti ollenkaan lomapäiviä tai niitä olisi vähemmän kuin kaavamaisesti vähennettävät 31 päivää, tulisi ehdotetun säännöksen myötä vähennettäväksi enemmän kuin tosiasiallisten lomapäivien määrä. Vastaavasti jos tutkintotavoitteisessa koulutuksessa lomapäiviä olisi enemmän kuin kaavamaisesti vähennettävät 31 päivää, tulisi vähennettäväksi vähemmän kuin tosiasiallisten lomapäivien määrä.

Toteutuneiden opiskelijavuosien määrä ei suoraan vaikuta myönnettävän rahoituksen määrään. Rahoituslain 32 d §:n 1 momentin mukaan perusrahoitus määräytyy suoritepäätöksellä päätetyn tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän perusteella, jota on painotettu varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden toteutuneisiin opiskelijavuosiin perustuvalla painokertoimella. Rahoituslain 32 d §:n 2 momentissa puolestaan luetteloidaan huomioon otettavat painotusperusteet, joita ovat muun muassa eri tutkinnot, tutkintotyypit, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tai majoituksen järjestäminen. Näiden painotusperusteiden toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan asetuksella säädettävillä painokertoimilla ja muodostetaan ns. profiilikerroin, jolla perusrahoituksen myöntämiseksi kerrotaan suoritepäätöksellä päätettävä tavoitteellinen opiskelijavuosimäärä. Profiilikertoimen muodostumisessa ei ratkaisevaa ole toteutuneiden opiskelijavuosien kokonaismäärä, vaan opiskelijavuosien jakautuminen esimerkiksi eri tutkintojen ja tutkintotyyppien välillä.

Välillisesti toteutuneiden opiskelijavuosien määrä otetaan huomioon päätettäessä tavoitteellisista opiskelijavuosista vuosittain varsinaisella suoritepäätöksellä ja mahdollisilla lisäsuoritepäätöksillä sekä tarkasteltaessa tarvetta muuttaa järjestämisluvassa päätettyä vähimmäisopiskelijavuosimäärää. Näistä kumpikin päätöksenteko perustuu kuitenkin myös harkintaan ja toteutuneiden opiskelijavuosien lisäksi otetaan huomioon myös muut asiaan vaikuttavat seikat. Jos koulutuksen järjestäjä esimerkiksi järjestäisi merkittävästi koulutusta juuri heinäkuussa, mikä ehdotetun laskentasäännön perusteella jäisi huomioimassa toteutuneiden opiskelijavuosien laskennassa, voitaisiin tämä suoritepäätöksen ja järjestämisluvien muutoksen valmistelun yhteydessä ottaa päätöksenteossa huomioon koulutuksen järjestäjän selvityksen perusteella.

Ehdotettu opiskelijavuoteen kuuluvien päivien uusi laskentasääntö ei vaikuttaisi ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoitukseen. Tosiasiallisesti järjestettävän koulutuksen määrän ei odoteta muuttuvan, mutta laskentasäännön muuttamisen myötä rahoitus kohdentuisi jatkossa järjestäjien kesken yhdenvertaisemmin riippumatta lomapäivien ja –jaksojen sijoittelusta. Nykyinen laskentasääntö vähentää lomajaksot vain yli neljän viikon yhtäjaksoisen loman osalta.

Nykyisen laskentasäännön perusteella muodostuvien toteutuneiden opiskelijavuosien määrä on käytännössä aina jonkin verran enemmän kuin tosiasiasa toteutuneiden opiskelijapäivien mukainen opiskelijavuosien määrä. Esimerkiksi vuoden 2020 tietojen perusteella 1.7.-31.7. välisenä aikana kertyi 12 926 opiskelijavuotta, joista opiskelijavuosilaskentaan huomioitiin nykyisen laskentasäännön perusteella 8 814 opiskelijavuotta ja hylättiin (eli ei otettu huomioon) neljä viikkoa ylittäviä lomiam 4 111 opiskelijavuotta. Ehdotetun laskentasäännön perusteella neljä viikkoa ylittäneet lomamat eli 5 442 opiskelijavuotta vuodelta 2020 hyväksyttäisiin opiskelijavuosikertymään, mutta koko heinäkuun kertymä 11 891 opiskelijavuotta tutkintotavoitteista koulutuksesta hylättäisiin kertymästä.

Painottamattomat opiskelijavuodet yhteensä	2018	2019	2020
heinäkuu	11 685	12 126	12 926
Hyväksytään	6 377	7 920	8 814
Hylätään: 4 viikkoa ylittävä yhtäjaksoinen loma	5 308	4 206	4 111
Yhteensä	177 239	178 593	184 288
-josta hylättyjen yli 4 vk lomien määrä	7 175	5 806	5 442
-hylättyjen osuus	4,0 %	3,3 %	3,0 %
Yhteensä hyväksytyt nykyinen opiskelijavuosikertymä	170 064	172 788	178 845

Yhteensä	177 239	178 593	184 288
- josta heinäkuun opiskelijavuodet (hylätyt ja hyväksytyt)	11 685	12 126	12 926
- heinäkuun opiskelijavuosien osuus	6,6 %	6,8 %	7,0 %
Yhteensä hyväksytyt ilman kaikkia heinäkuussa	165 554	166 467	171 362

Yhteensä	177 239	178 593	184 288
- josta heinäkuun opiskelijavuodet pl. muu ammatillinen ja osatutkintotavoitteiset(hylätyt ja hyväksytyt)	11 144	11 203	11 891
- heinäkuun opiskelijavuosien osuus	6,3 %	6,3 %	6,5 %
Yhteensä hyväksytyt ilman heinäkuuta (pl. muu ammatillinen ja osatutkintotavoitteinen)	166 095	167 390	172 397
Muutos nykyiseen opiskelijavuosikertymään %	-2,3 %	-3,1 %	-3,6 %

Vuosien 2018–2020 toteutuneita opiskelijavuosia koskevien tietojen perusteella ehdotettu laskentasäännön muutos vähentäisi toteutunutta opiskelijavuosikertymää 2,3–3,6 prosenttia, joten laskentasäännön muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta opiskelijavuosikertymään. Suoritepäätöksen valmistelun yhteydessä otetaan huomioon kunkin järjestäjän opiskelijavuosien toteutuma, mutta tässä tarkastelussa voitaisiin tarvittaessa ottaa huomioon myös muuttuneen laskentasäännön vaikutus järjestä-

jän opiskelijavuosikertymään. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tarkastellut järjestämissuunnitelmassa määrättyjä vähimmäisopiskelijamääriä viimeksi 1.1.2021 lukien ja tarkastelua on jatkossa tarkoitus tehdä jatkossa kahden vuoden välein (seuraava tarkastelu 1.1.2023 lukien). Pelkästään laskentasuunnitelmasta johtuva muutos opiskelijavuosikertymään ei kuitenkaan aiheuttaisi tarvetta muuttaa järjestämissuunnitelmien mukaisen vähimmäisopiskelijavuosien kokonaismäärää, sillä vähimmäisopiskelijavuosien kautta päätettävien opiskelijavuosien määrä on merkittävästi alempi kuin vuosittain suoritepäätoimilla päätettävien tavoitteellisten opiskelijavuosien lukumäärä. Ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan välitöntä vaikutusta myöskään talousarviossa päätettävään tavoitteellisten opiskelijavuosien enimmäismäärään.

Kustannusryhmät

Kustannusryhmien määrittelyn ja tutkintojen kustannusryhmäsijoittelun periaatteet vastaavat lausuntokierroksella syksyllä 2020 olleessa asetusluonnoksessa esitettyjä periaatteita. Verrattuna syksyllä lausuntokierroksella olleeseen versioon kunkin seurantaryhmän toteutuneista keskimääräisistä kustannuksista on kuitenkin vähennetty seurantaryhmän erityisen tuen opiskelijavuosien tuoman lisärahoituksen suhteellinen osuus, mikä on alentanut laskennassa huomioitavia kustannuksia enemmän niissä seurantaryhmissä, joissa erityisen tuen koulutusta on suhteellisesti enemmän. Koska erityisen tuen järjestämisellä on oma erillinen korotuskertoimensa, niitä ei ole perusteltua huomioida kustannuskertoimien laskennassa. Lisäksi pieniä muutoksia on aiheutunut siitä, että opiskelijavuositietoina on käytetty lopullisia opiskelijavuositietoja, kun aiemmissa laskelmissa käytettiin vuoden 2019 alustavia opiskelijavuositietoja.

Tutkintorakenteen mukaiset tutkinnot jaettaisiin jatkossakin viiteen kustannusryhmään, mutta kustannusryhmien painokertoimia muutettaisiin ja osa tutkintoista siirtyisi toiseen kustannusryhmään. Tutkintojen sijoittuminen uusiin kustannusryhmiin painottaisi kustannusryhmiä muutosten osalta uudelleen ja vaikuttaisi kustannusryhmän kertoimen arvoon painotetun yksikkökustannuksensa mukaan joko nostavasti tai laskevasti.

Tutkintojen sijoittuminen uusiin kustannusryhmiin voidaan esittää toteutuneiden opiskelijavuosien kustannusryhmittäisillä muutoksilla vuosilta 2018 ja 2019. Vuoden 2020 toteutuneita opiskelijavuositietoja tullaan käyttämään vuoden 2022 rahoituksen laskennassa, mutta vuosien 2018-2019 toteutuneilla tiedoilla ei ole enää vaikutusta rahoitukseen. Opiskelijavuosina lasketut suurimmat muutokset tapahtuisivat kustannusryhmien 1, 2 ja 3 välillä. Kustannusryhmän 1 opiskelijavuosimäärä kasvaisi noin 60 prosentilla, kustannusryhmän 2 opiskelijavuosimäärä puolittuisi ja vastaavasti kustannusryhmän 3 opiskelijavuosimäärä nousisi 3,5-kertaiseksi aikaisemmasta.

Perustutkinnoissa suurimmat muutokset aiheutuvat aiemmin kustannusryhmään 2 kuuluneiden tekniikan perustutkintojen siirtymisestä kustannusryhmään 3. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa suurimmat muutokset aiheutuvat puolestaan kustannusryhmään 2 sijoittuneiden tutkintojen siirtymisestä kustannusryhmään 1. Noin kolmasosalla perustutkinnoista kustannusryhmä nousisi. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista puolestaan noin 80 prosentilla kustannusryhmä laskisi. Kustannusryhmän

laskemiseen vaikuttaisi erityisesti kustannuksiltaan halvemman oppisopimuskoulutuksen suuri osuus ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa. Kustannusryhmä nousee noin 22 prosentilla opiskelijavuosista ja laskee noin 12 prosentilla opiskelijavuosista.

Seuraavassa taulukossa esitetään kustannusryhmien muutokset tutkintotyypeittäin. Suuri osa tutkintorakenteeseen kuuluvista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista on poistumassa 31.12.2021 päättyvän siirtymäajan jälkeen, ja taulukossa onkin esitetty erikseen tutkintorakenteesta poistuvat tutkinnot. Uudella tutkinnolla tarkoitetaan tutkintoja, jonka perusteet ovat tulleet voimaan ammatillisen koulutuksen reformin eli 1.1.2018 jälkeen.

Tutkintotyyppi / muutos tutkintorakenteessa	Kustannusryhmän muutos			
	laskee	pysyy	nousee	Kaikki yhteensä
Perustutkinto		48	24	72
Uusi tutkinto		11	5	16
Poistuva tutkinto		15	15	9
Säilyvä tutkinto		22	10	32
Ammattitutkinto	184	38	3	225
Uusi tutkinto	39	8		47
Poistuva tutkinto	133	25	3	161
Säilyvä tutkinto	12	5		17
Erikoisammattitutkinto	137	25		162
Uusi tutkinto	32	7		39
Poistuva tutkinto	92	16		108
Säilyvä tutkinto	13	2		15
Kaikki yhteensä	321	111	27	459

Opiskelijavuosien sijoittuminen nykyisistä uusiin kustannusryhmiin:

Vuosi	Kustannusryhmä	Nykyinen kerroin	Uusi kerroin	Opiskelijavuodet nykyinen kustannusryhmä	Osuus opiskelijavuodesta kustannusryhmittäin	Opiskelijavuodet uusi kustannusryhmä	Osuus opiskelijavuodesta uusien kustannusryhmien	Muuttuvien opiskelijavuosien osuus kustannusryhmässä
2 018	1	0,7	0,78	28 393	18 %	44 447	28 %	36 %
	2	0,99	0,97	105 819	66 %	56 966	35 %	4 %
	3	1,23	1,07	12 807	8 %	45 306	28 %	78 %
	4	1,59	1,46	12 719	8 %	13 020	8 %	2 %
	5	2,33	2,25	1 155	1 %	1 155	1 %	0 %
2018 Summa				160 894	100 %	160 894	100%	
2 019	1	0,7	0,78	28 171	17 %	45 425	27 %	38 %
	2	0,99	0,97	110 130	67 %	58 559	35 %	4 %
	3	1,23	1,07	12 758	8 %	46 741	28 %	79 %
	4	1,59	1,46	13 002	8 %	13 335	8 %	3 %

	5	2,33	2,25	1 158	1 %	1 158	1 %	0 %
2019 Summa				165 219	100 %	165 219	100%	

Uusilla kustannusryhmien kertoimilla ja tutkintojen sijoittumisella olisi vaikutusta rahoituksen jakautumiseen koulutuksen järjestäjien välillä, koska koulutuksen järjestäjien profiili on erilainen ja rahoitus lasketaan suhteellisina osuuksina. Ehdotettuja muutoksia on arvioitu vertaamalla vuoden 2021 varsinaisen suoritepäätöksen mukaista laskennallista rahoitusta ehdotuksen mukaisilla kertoimilla laskettuun rahoitukseen. Jos monialaisen koulutuksen järjestäjän profiili ja suoritteiden toteuma ovat keskimääräisiä, muutoksella ei olisi suurta vaikutusta järjestäjän saamaan rahoitukseen.

Suurimmat muutokset kohdistuvat kapea-alaisiin koulutuksen järjestäjiin. Prosentuaaliset muutokset ovat suurimpia pienillä järjestäjillä. Rahoitus nousisi aikaisempaan verrattuna prosentuaalisesti eniten kustannusryhmän kaupan ja hallinnon alan tutkintojen järjestämiseen painottuneilla koulutuksen järjestäjillä sekä koulutusaloittain tarkasteltuna edellisen lisäksi ICT-alan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla. Myös tekniikan perustutkintokoulutukseen sekä valmentavaan koulutukseen keskimääräistä enemmän painottuneilla järjestäjillä rahoitus nousisi jonkin verran. Vaikka kustannusryhmä valtaosalla ammatti- ja erikoisammattitutkintoja laskisi, tutkintotyyppien kertoimen ja kustannusryhmän 1 kertoimen kasvu kompensoisivat tätä muutosta ja useiden ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kohdalla rahoituksen taso kokonaisuutena tarkastellen kasvaisi.

Rahoitusmuutos vuoden 2021 rahoitustietojen perusteella	Järjestäjien lukumäärä	Keskiarvo / Rahoitusmuutokset %	Pienin rahoitusmuutos %	Suurin rahoitusmuutos %	Keskiarvo Rahoitusmuutos 2021€
-700000--500000	3	-4 %	-6 %	-1 %	605 254
-500000--300000	9	-1 %	-3 %	0 %	389 511
-300000--100000	23	-3 %	-9 %	0 %	171 733
-100000-100000	79	-1 %	-15 %	19 %	3 801
100000-300000	14	5 %	0 %	18 %	196 519
300000-500000	1	2 %	2 %	2 %	426 719
500000-700000	6	5 %	1 %	11 %	604 680
700000-900000	2	3 %	1 %	5 %	780 376
1100000-1300000	1	11 %	11 %	11 %	1 170 702
Kaikki yhteensä	138	0 %	-15 %	19 %	246

Kustannusryhmä- ja kerroinmuutosten vaikutus järjestäjien rahoitukseen laskennallisesti ryhmiteltyinä järjestäjän tavoitteellisten opiskelijavuosien mukaan:

Järjestäjän koko, tavoitteelliset opiskelijavuodet	Järjestäjien lukumäärä	Keskiarvo / Rahoitusmuutos €	Keskiarvo / Muutokset nykyiseen_kertoimet_2021 %
<100	49	-5 382	-1 %
100-599	31	-19 339	0 %
600-1099	8	90 179	2 %
1100-1599	11	217 640	1 %
1600-2099	7	-110 236	-1 %
2100-2599	6	121 847	1 %
2600-3099	9	60 856	0 %
3100-3599	2	-186 749	-1 %
3600-4099	2	-268 363	-1 %
>4100	13	-144 859	0 %
Kaikki yhteensä	138	-246	0 %

Vuoden 2020 opiskelijavuositiedot tutkintotyypeittäin ja koulutusaloittain	Perusrahoitusmuutos ehdotetut kertoimet /nykyiset kertoimet	Suoritusrahoitusmuutos ehdotetut kertoimet /nykyiset kertoimet	Rahoitusmuutos ehdotetut kertoimet yhteensä
Ammatilliset perustutkinnot	99 %	99 %	99 %
Humanistiset ja taidealat	89 %	91 %	90 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	107 %	109 %	107 %
Luonnontieteet	91 %	90 %	92 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	97 %	99 %	97 %
Tekniikan alat	104 %	100 %	103 %
Maa- ja metsätalousalat	95 %	94 %	96 %
Terveys- ja hyvinvointialat	97 %	99 %	98 %
Palvelualat	96 %	97 %	97 %
Ammattitutkinnot	106 %	107 %	105 %
Humanistiset ja taidealat	95 %	97 %	96 %
Yhteiskunnalliset alat	95 %	96 %	95 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	132 %	133 %	129 %
Luonnontieteet	104 %	104 %	103 %

Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	112 %	117 %	112 %
Tekniikan alat	95 %	97 %	96 %
Maa- ja metsätalousalat	98 %	99 %	98 %
Terveys- ja hyvinvointialat	94 %	91 %	94 %
Palvelualat	95 %	96 %	96 %
Erikoisammattitutkinnot	106 %	106 %	105 %
Kasvatusalat	104 %	104 %	103 %
Humanistiset ja taidealat	100 %	101 %	100 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	127 %	125 %	124 %
Luonnontieteet	108 %	104 %	106 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	117 %	117 %	115 %
Tekniikan alat	94 %	93 %	94 %
Maa- ja metsätalousalat	94 %	96 %	95 %
Terveys- ja hyvinvointialat	94 %	93 %	94 %
Palvelualat	94 %	93 %	94 %
Muu ammatillinen koulutus	108 %	0 %	108 %
Valmentava koulutus	103 %	0 %	103 %

Majoituskertoimet

Majoituskertoimet on määritelty siten, että ne tuottaisivat lopullisessa rahoituksessa kustannuksia vastaavan euromäärän:

Majoitustyyppien keskimääräinen kustannus	Vuosi 2018, €/opv	Vuosi 2019, €/opv	Majoituksen kustannus keskimäärin 2018-2019
Majoitus	3 117	2 979	3 046
Sisäoppilaitosmuotoinen majoitus	4 212	4 468	4 338
Vaativan erityisen tuen tehtävän majoitus	11 677	10 735	11 184

Tutkintotyypikertoimen ja työvoimakoulutuksen kertoimen muutos

Ehdotettu ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkintotyypikertoimen muutos nostaisi ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suhteellista rahoitusta. Ehdotetun muutoksen myötä otettaisiin rahoituksen määräytymisessä nykyistä paremmin huomioon ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa opiskelijoilta tosiasiassa kerättyjen opiskelijamaksujen suuruus. Ehdotettu tutkintotyypikertoimen korotus myös tasoitaisi ehdotettujen muutosten kokonaisvaikutuksia kompensoimalla sitä, että ehdotetussa tutkintojen sijoittelussa kustannusryhmiin useiden ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kustannusryhmä laskisi. Ehdotettu muutos turvaisi osaltaan myös edellytyksiä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen ja niiden osien hyödyntämistä jatkuvan oppimisen välineenä, koska ehdotettu tutkintotyypikertoimen muutos parantaisi ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suhteellista rahoitustasoa.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen työvoimakoulutuksen kertoimen muutos johdusi suoraan edellä tarkoitettua tutkintotyypikertoimen muutoksesta. Työvoimakoulutuksen kertoimella otetaan huomioon se, että työvoimakoulutuksena järjestettävässä koulutuksessa ei ole mahdollista periä opiskelijamaksuja. Ehdotettu työvoimakoulutuksen korotusmuutos ei vaikuttaisi työvoimakoulutuksena järjestettävän koulutuksen suhteelliseen rahoitustasoon

Yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa kerättävä työelämäpalautte

Yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa kerättävää työelämäpalautetta koskevilla muutoksilla otettaisiin huomioon se seikka, että yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa työnantajan edustajana toimii käytännössä yrittäjä itse. Ei olisikaan perusteltua kerätä työpaikkapalautetta yrittäjältä itseltään. Työpaikkapalautteen keräämättä jättämisestä aiheutuvien pisteiden puuttuminen korvattaisiin ottamalla työpaikkapalautteen pisteiden tilalla huomioon työpaikkaohjaajakyselystä saadut pisteet. Työpaikkaohjaajakyselyn painoarvo olisi yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa merkittävämpi kuin muiden työpaikkajaksojen kohdalla, koska siitä saadut pisteet tulisivat huomioiduiksi kummassakin työelämäpalautteen kyselyosiossa.

4 Asian valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella 26.6.–27.8.2021. Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä.

Asetusehdotuksen jatkovalmistelun tukena on kevään 2021 aikana toiminut opetus- ja kulttuuriministeriön kokoonkutsutuna epävirallinen ryhmä, jonka kokouksiin osallistui koulutuksen järjestäjiä edustavat keskeiset sidosryhmät (AMKE, Kuntaliitto, Sivista, EOL) sekä profiililtaan eri tyyppisten koulutuksen järjestäjien edustajia. Ryhmässä käsiteltiin muun muassa opiskelijavuoden laskentasääntöä ja kustannustiedonkeruuseen liittyviä kysymyksiä.

Lausuntopalaute...

5 Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2022 ja sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2022 rahoitusta. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että esimerkiksi asetuksella säädettäviä uusia kustannuskertoimia ja painokertoimia sovellettaisiin syksyllä 2021 tehtävän varainhoitovuoden 2022 varsinaisen suoritepäätöksen yhteydessä päätettävän perusrahoituksen profiilikertoimen laskennassa.

Asetuksen 1 §:ää eli opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määritelmää sovellettaisiin kuitenkin ensimmäisen kerran vasta myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta. Tätä aiempien vuosien rahoitusta myönnettäessä sovellettaisiin opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrittelyssä asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Varainhoitovuoden 2023 rahoituksen myöntämisessä käytetään vuoden 2021 toteutuneita opiskelijavuositietoja. Vuonna 2021 koulutuksen järjestäjät ovat vielä voimassa olevan säännöksen perusteella kirjanneet Koski-tietovarantoon yli neljän viikon pituiset koulutuksen järjestäjän päättämät lomajakset. Asetuksen voimaantulon jälkeen lomajaksoja ei tarvitsisi enää kirjata.

Yrittäjälle omassa yrityksessään järjestettävän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautetta koskevia säännöksiä sovellettaisiin 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja sen jälkeen suoritettuihin työpaikkajaksoihin. Aikajaksoa 1.7.-31.12.2021 koskeva työpaikkapalautte kerätään tammi-helmikuussa 2022, joten yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa työpaikkapalautetta ei miltei osin käytännössä kerättäisi.

Voimassa olevan työpaikkaohjaajapalautetta koskevan säännöksen mukaan yhden kyselyn kohdejoukkona ovat koulutuksen järjestäjän tietyn tutkinnon opiskelijoiden työpaikkajakset, jotka on suoritettu kuukauden 1.-15. päivän tai kuukauden 16. päivän ja viimeisen päivän välisenä aikana. Kysely lähetetään edellä tarkoitetun aikajakson päättymisen jälkeen. varainhoitovuoden 2023 rahoituksen perusteena käytetään 1.7.2021-30.6.2022 päättyneiltä työpaikkajaksolta kerätty palautetta. Näin ollen 1.7.2021 ja sen jälkeen päättyneiden työpaikkajaksojen perusteella annettua palautetta käytettäisiin yrittäjän oppisopimuskoulutuksessa työpaikkapalautteen puuttumisen kompensationsa.

6 Toimivalta

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki 32 b § 3 mom., 32 d § 4 mom., 32 f § 7 mom., 32 g § 3 mom.